

Rozhledy matematicko-fyzikální

Bohumil Vybíral; Jan Kříž
PRÆMIUM BOHEMIÆ 2017 olympionikům

Rozhledy matematicko-fyzikální, Vol. 93 (2018), No. 1, 49–56

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/147169>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2018

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

PRÆMIUM BOHEMIÆ 2017 olympionikům

Bohumil Vybíral, Jan Kříž, PřF UHK, Hradec Králové

Malá rekapitulace

Oceňovat úspěchy mladých lidí je záslužné, zejména v oborech, které mají velký potenciál pro rozvoj společnosti. Těmi jsou, vedle technických oborů, zejména přírodní vědy včetně matematiky a informatiky. O tom, že čeští středoškoláci si ze světových přírodovědných olympiád v roce 2017 přivezli čtyři zlaté medaile a že v evropské soutěži EUSO jsme měli zlatý tým, česká veřejnost moc neví. Novináři se věnují zejména politice, pak sportu, kriminalitě aj. a na to zvlášť pozitivní již pozapomínají. Proto je velmi významná iniciativa rodinné Nadace Bohuslava

Jana Horáčka Českému ráji (dále jen Nadace) oceňovat nejúspěšnější mladé české naděje v oblasti přírodních věd.

Loňského roku byli již po sedmácté čeští medailisté z mezinárodních přírodovědných olympiád s celosvětovou účastí oceněni prestižní cenou PRÆMIUM BOHEMIÆ. Ceny uděluje rodinná Nadace v den výročí narození jejího zakladatele, mecenáše a filantropa Bohuslava Jana Horáčka (narodil se 4. prosince 1924 v Radvánovicích u Turnova, zemřel 18. října 2002 ve Stuttgartu). Slavnostní akt se koná na státním zámku Sychrov u Turnova.

Nadace českým studentům v letech 2001 až 2017 udělila celkem již 354 cen PRÆMIUM BOHEMIÆ (z toho 27 v roce 2017). Studenti za 17 ročníků získali finanční ocenění v celkové významné částce 6 miliónu 440 tisíc Kč (z toho 620 tisíc Kč v roce 2017). Cena mimo morální prestiže zahrnuje medaili B. J. Horáčka ze stejného kovu jako medaile olympijská (s vyraženým jménem laureáta na rubu), diplom a finanční odměnu. Za zlatou medaili student získal 50 tisíc Kč, za stříbrnou 25 tisíc Kč a za bronzovou 15 tisíc Kč. Mimo 24 hlavních cen (za 4 zlaté, 9 stříbrných a 11 bronzových) byly uděleny také 3 mimořádné ceny 2017 PRÆMIUM BOHEMIÆ, každá v hodnotě 10 tisíc Kč tříčlennému českému zlatému týmu z evropské přírodovědné soutěže EUSO 2017. Rok 2017 byl pro české středoškoláky opravdu zlatý.

O přírodovědných olympiádách v České republice

V České republice se v přírodovědné oblasti pro středoškoláky organizuje šest olympiád, které mají celosvětové vyústění: ve fyzice (FO), chemii (ChO), biologii (BiO), matematice (MO), informatice–programování (organizuje se v rámci MO jako kategorie P) a astronomii s astrofyzikou (AO).

Soutěže jsou u nás dlouhodobě zakořeněny, jak plyne z ročníků pořádaných ve školním roce 2016/17: FO 58. ročník, ChO 53. ročník, BiO 51. ročník, MO 66. ročník, MO/P 32. ročník, AO 14. ročník.

Olympiády si především kladou za cíl vyhledávat a pěstovat talenty v uvedených oborech, které jsou významným činitelem pro rozvoj vzdělanosti, tvořivosti a prosperity na národní i světové úrovni. S olympioniky, zejména s těmi úspěšnými, je třeba pracovat systematicky. Jde např. o semináře, soustředění, letní tábory a vydávání studijních brožurek. Škola totiž nemůže vybavit talentované studenty znalostmi a dovednostmi potřebnými pro úspěch na vrcholných mezinárodních soutěžích.

Jaké byly mezinárodní přírodovědné olympiády v roce 2017?

Mezinárodní (světové) přírodovědné olympiády se konají vždy na jiném místě světa. Vydejme se nyní na dlouhou poznávací cestu s cílem mapovat kroky českých olympioniků na jejich poutích za medailemi.

Naši cestu začneme v daleké jihovýchodní Asii, na 48. mezinárodní fyzikální olympiádě. Konala se v Indonésii, na ostrově Jáva, ve městě Yogyakarta. Pětice českých mladých fyziků se na tomto exotickém kolbišti utkala s dalšími 395 soutěžícími z 86 zemí pěti kontinentů. Všichni naši studenti uspěli a výsledkem jsou čtyři bronzové medaile a jedna medaile stříbrná.

Zůstaneme ještě v jihovýchodní Asii, ale posuňme se na sever. Do thajského města Nakhon Pathom vyrazila na již 49. ročník Mezinárodní chemické olympiády čtveřice českých chemických nadějí a svedla souboje s 297 vrstevníky ze 76 světových zemí. Naši studenti si v nich vedli nadmíru úspěšně a vybojovali tři stříbrné a jednu bronzovou medaili.

Vydáme se nyní západním směrem přes Bengálský záliv do Indie a zastavíme se v městě Bhubaneswar. Právě tam proběhla v prosinci 2016 jubilejní 10. mezinárodní olympiáda v astronomii a astrofyzice. Mezi rekordním počtem 234 soutěžících se naši mladí astronomové vůbec neztratili a domů přivezli předvánoční dárek v podobě jedné zlaté medaile, jedné bronzové medaile a tří čestných uznání.

Pokračujeme dále v severozápadním kursu a zastavme se v Íránu. Zde probíhal 29. ročník Mezinárodní olympiády v informatice. Hostila jej metropole Teherán. Zúčastnilo se jí 304 řešitelů z 83 států celého světa. Čtveřice mladých českých programátorů dokázala zvítězit nad záležitostmi algoritmů a získala poklad v podobě kompletní sady medailí: zlatou, stříbrnou a dvě bronzové medaile.

Pojedme ještě dále na severozápad a zastavme se krátce v Evropě. V dánské Kodani se konal letošní celkově 15. ročník Přírodovědné olympiády zemí Evropské unie (EUSO). Mezi 48 tříčlennými týmy pracujícími ve složení fyzik–chemik–biolog se z 24 států Evropské unie zaskvěl i český tým, který získal zlatou medaili. Za tento evropský úspěch získávají naši zlatí mimořádné ceny PRÆMIUM BOHEMIÆ.

Naše další cesta nebude dlouhá. V anglickém městě Coventry si dalo dostaveníčko světové mládež z biologie na 28. mezinárodní biologické olympiádě. Dvě české dívky a dva mladíci bojovali s 245 přírodovědci ze 64 zemí. A i na britských ostrovech cinkala celá sada medailí, ve které byly, mimo nejčestnější zlaté, dvě další medaile, stříbrná a bronzová. Česká republika se stala nejúspěšnější evropskou delegací.

Čeká nás nejdlejší přesun na naší cestě. Ze severozápadního kursu se odchýlíme na jihozápadní a zastavíme se až v brazilském Rio de Janeiro. Tam měla své dějiště nejstarší a také největší 58. mezinárodní matematická olympiáda. Šest českých mladých matematiků změřilo své síly v osmapadesátileté historii v rekordní konkurenci 615 soutěžících ze 111 zemí. Historicky nejlepší výkon české reprezentace přinesl jednu medaili zlatou, dvě stříbrné, dvě bronzové a skvělé 14. místo v neoficiálním žebříčku zúčastněných zemí z celého světa. Zisk této sady medailí je největším úspěchem české (resp. československé) reprezentace za 58 ročníků.

Slavnost na zámku Sychrov

Podle tradice se slavnostní udílení cen konala v den 93. narozenin mecenáše Bohuslava Jana Horáčka. Bylo to v pondělí 4. prosince 2017 v zámeckém divadle na státním zámku Sychrov. Zúčastnili se nejen ocenění studenti a studentky s rodinným doprovodem, ale i vzácní hosté. Mezi ně patřili představitelé českých přírodovědných olympiád, zástupci některých škol, předseda správní rady Nadace Mgr. František Horáček (synovec mecenáše) a členové správní a dozorčí rady Nadace a rovněž zástupci sdělovacích prostředků.

Za Učenou společnost ČR promluvil prof. MUDr. Jan Štěpán, DrSc. a předseda Jednoty českých matematiků a fyziků RNDr. Josef Kubát.

Doc. RNDr. Jan Kříž, Ph.D., prorektor Univerzity Hradec Králové a předseda FO, v projevu seznámil přítomné s úspěchy českých reprezentací na světových přírodovědných olympiádách v roce 2017. Poté Mgr. František Horáček (předseda správní rady), Jan Horáček (člen správní rady a syn mecenáše) a prof. Ing. Bohumil Vybíral, CSc. předali studentům a studentkám ocenění. Za vyznamenané studenty promluvila Kateřina Kubíková (obr. 1), držitelka zlaté medaile z Mezinárodní biologické olympiády. Hudební vystoupení zajistili žáci Základní umělecké školy Turnov pod vedením Jiřího Richtera.

Krátkou reportáž o udílení cen PRÆMIUM BOHEMIÆ 2017 zařadila do večerních Událostí 4. 12. 2017 Česká televize (viz Archiv ČT na webu). Byl rovněž profesionálně pořízován videozáznam podstatných částí slavnosti a byly natočeny rozhovory s některými účastníky (videozáznam bude umístěn na internet, na stránkách You Tube).

Z děkovného projevu laureátky Kateřiny Kubíkové

Když jsem před mnoha lety jako malá zvědavá holčička nadšeně běhala po louce a v potoce a fascinovaně zkoumala všechna zvířátka, která zde žila, a kytičky, které zde rostly, ani ve snu by mě nenapadlo, že jednou budu stát zde a mluvit k vám jménem studentů oceněných tak prestižní cenou. Od chvíle, kdy jsme byli poprvé uhranuti fungováním světa kolem, nás všechny čekala ještě dlouhá a klikatá cesta, která nás dovedla až na mezinárodní přírodovědné olympiády. Byla to ale cesta plná poznání, zážitků, zábavy a hlavně cesta, během kde jsme se potkali se spoustou skvělých lidí a z některých z nich se stali naši přátelé na celý život. Zato že jsme tuto cestu mohli projít až do konce, vděčíme především lidem v našem okolí, kteří nás při ní podporovali, ukazovali směr a možnosti – a vůbec umožnili nám dostat se až tam, kde jsme nyní.

Možná úplně největší dík si proto zaslouží naše rodiny, přátelé a další blízcí, kteří nám položili ty úplné základy, podporovali nás nejen po dobu studia a nejen v rozvoji našich znalostí a schopností na poli přírodních věd, poskytovali nám zázemí a vždycky jsme v nich měli obrovskou oporu. A to v mnoha chvílích u mnoha z nás vyžadovalo opravdu velkou dávku tolerance, pochopení a především trpělivosti.

Obrovský dík ale patří i našim školám a učitelům, ať již proto, že v nás svým nadšením a zápalem probudili nebo podpořili zájem o přírodní vědy, mnohdy se nám věnovali i ve svých volných chvílích, nebo proto, že díky jejich toleranci a pomoci se nám podařilo skloubit rozvoj našich zájmů, potažmo přípravu na olympiádu, se studiem.

Obr. 1: Studentka Kateřina Kubíková při děkovném projevu

Další skupinou lidí, o kterých by zde nepochybně měla být řeč, jsou všichni ti, kteří se nějakým způsobem podílejí na chodu olympiád, a to jak na mezinárodní – ale především – na národní úrovni. Všichni lektori, organizátoři soustředění, přednášející, autoři studijních textů i zajímavých soutěžních úloh. Protože tato komunita lidí je to, co nás nejvíce odlišuje od ostatních států, kde jsou olympiády často jen ryzím testováním, organizátoři jsou odměření zkoušející, kteří považují za svůj hlavní úkol jen vybrat ty s nejlepšími schopnostmi a ne prohlubovat naše dovednosti a znalosti a hlavně předávat svůj zápal dál, a motivovat tak všechny studenty, kteří o to stojí. A mnohdy právě tito lidé dali ten zásadní impuls našemu směřování a i díky nim můžeme být dnes zde. Děkujeme.

A v neposlední řadě děkujeme Nadaci Bohuslava Jana Horáčka a jejím představitelům (obr. 2), za to, že už více než 15 let oceňují úspěchy studentů v přírodovědných oborech, a dávají tak i běžné společnosti podprahový signál, že existuje někdo, kdo rozvoj zájmů studentů ocení. Nesmírně si toho vážíme a ještě jednou proto nadaci děkují.

Na závěr chci popřát všem studentům, aby měli tu možnost věnovat se naplno svým zájmům, a těm, kteří budou v příštích letech Českou republiku reprezentovat, aby byli ještě úspěšnější než my, ale hlavně

aby si soutěž užili a odnesli si z ní spoustu nezapomenutelných zážitků, vřelých přátelství a neocenitelných zkušeností, tak jako my.

Obr. 2: Bohuslav Jan Horáček (1924–2002) ve středu oceněných studentů na 1. ročníku udílení cen Præmium Bohemiæ v zámeckém divadle na Sychrově dne 4. prosince 2001

Laureáti Præmium Bohemiæ 2017

Jindřich Jelínek, zlatá medaile na 10. mezinárodní olympiádě v astronomii a astrofyzice 2016 v Indii a stříbrná medaile na 48. mezinárodní fyzikální olympiádě 2017 v Indonésii; student Gymnázia v Tomkově ulici v Olomouci-Hejčíně

Filip Bialas, zlatá medaile na 29. mezinárodní olympiádě v informatice IOI 2017 v Íránu a stříbrná medaile na 58. mezinárodní matematické olympiádě 2017 v Brazílii; absolvent Gymnázia Opatov v Praze 4, student Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Kateřina Kubíková, zlatá medaile na 28. mezinárodní biologické olympiádě v Anglii; absolventka Gymnázia v Botičské ulici v Praze 2, studentka Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Pavel Turek, zlatá medaile na 58. mezinárodní matematické olympiádě v Brazílii; absolvent Gymnázia v Tomkově ulici v Olomouci-Hejčíně, student University of Cambridge

Richard Veselý, stříbrná medaile na 49. mezinárodní chemické olympiádě 2017 v Thajsku; student Gymnázia Budějovická v Praze 4

Jiří Ledvinka, stříbrná medaile na 49. mezinárodní chemické olympiádě 2017 v Thajsku; absolvent Gymnázia Opatov v Praze 4, student Fakulty chemicko-inženýrské Vysoké školy chemicko-technologické v Praze

Josef Tomeček, stříbrná medaile na 49. mezinárodní chemické olympiádě 2017 v Thajsku; student Gymnázia Slavičín

Vojtěch Brož, stříbrná medaile na 28. mezinárodní biologické olympiádě v Anglii; student Gymnázia Budějovická v Praze 4

Lukáš Fiedler, stříbrná medaile na 28. mezinárodní biologické olympiádě v Anglii; student Gymnázia České Budějovice, Jírovцова 8

Pavel Hudec, stříbrná medaile na 58. mezinárodní matematické olympiádě 2017 v Brazílii; student Gymnázia Jiřího Gutha-Jarkovského v Praze 1

Richard Hladík, stříbrná medaile na 29. mezinárodní olympiádě v informatice IOI 2017 v Íránu; absolvent Gymnázia v Ruské ulici v Mariánských Lázních, student Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Šimon Karch, bronzová medaile na 48. mezinárodní fyzikální olympiádě 2017 v Indonéské republice; student Gymnázia Komenského v Havířově

Ondřej Knopp, bronzová medaile na 48. mezinárodní fyzikální olympiádě 2017 v Indonéské republice; student Gymnázia Christiana Dopplera v Praze

Matěj Mezera, bronzová medaile na 48. mezinárodní fyzikální olympiádě 2017 v Indonéské republice; absolvent Gymnázia Havlíčkův Brod, student Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Daniel Pajer, bronzová medaile na 48. mezinárodní fyzikální olympiádě 2017 v Indonéské republice; absolvent Gymnázia Jana Keplera v Praze, student Imperial College London

Miroslava Novoveská, bronzová medaile na 49. mezinárodní chemické olympiádě 2017 v Thajsku; studentka Masarykova gymnázia v Plzni

Klára Pekařová, bronzová medaile na 28. mezinárodní biologické olympiádě v Anglii; absolventka Gymnázia Jiřího Wolkera v Prostějově, studentka Lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

Danil Koževnikov, bronzová medaile na 58. mezinárodní matematické olympiádě 2017 v Brazílii; student Gymnázia Jana Keplera v Praze 6

Jan Petr, bronzová medaile na 58. mezinárodní matematické olympiádě 2017 v Brazílii; absolvent Gymnázia Jana Keplera Praha 6, student Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Jan Priessnitz, bronzová medaile na 29. mezinárodní olympiádě v informatice IOI 2017 v Íránu; absolvent Gymnázia na třídě Kpt. Jaroše v Brně, student Fakulty informatiky Masarykovy univerzity v Brně

Jakub Suchánek, bronzová medaile na 29. mezinárodní olympiádě v informatice IOI 2017 v Íránu; student Gymnázia Opatov v Praze 4

Lukáš Supík, bronzová medaile na 10. mezinárodní olympiádě v astronomii a astrofyzice 2016 v Indii; absolvent Gymnázia Třinec, student Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Mimořádné ceny za získání zlatých medailí na Přírodovědné olympiádě zemí Evropské unie EUSO 2017 v Dánsku byly uděleny týmu ve složení: **Jindřich Jelínek** z Gymnázia Olomouc-Hejčín, **Richard Veselý** z Gymnázia Budějovická v Praze 4, **Jiří Janoušek** z Gymnázia Budějovická v Praze 4.

Ocenění studenti jsou na obr. 4.

Obr. 4: Studenti ocenění Præmium Bohemiæ 2017